

Brexit neuvottelut puhuttavat – mitä seuraavaksi?

Iso-Britannian ero EU:sta eli Brexit puhuttaa paljon Brysselissä ja sillä tulee olemaan merkittävä vaikutus EU:n budjettiin ja rahoitusohjelmiin. European Policy Center (EPC) seuraa tapahtumia tarkasti ja on järjestänyt kevään mittaan paljon Brexit -aiheisia tapahtumia.

EU:n budjetti Brexitin jälkeen

Brexitillä tulee olemaan merkittävät seuraukset EU:n budjetin ja seuraavaan monivuotisen rahoituskehityksen (MFF9) suunnitteluun. Brexitin myötä EU joutuisi joka tapauksessa kohtaamaan 14-19 prosentin budjettivajeen, toisin sanoen 20,1-27,5 miljardia euroa (mukaan lukien noin 5 prosentin lasku EU:n tuloista, jotka johtuvat romutetuista Iso-Britannialle maksetuista hyvityksistä). Tämä budjettivaje olisi käsiteltävä vielä nykyisen rahoituskehityksen aikana tai seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen suunnittelun aikana, ottamatta kuitenkaan huomioon Iso-Britannian ”eromaksun” suuruutta, josta ei ole vielä sovintoa. EU:n ja Iso-Britannian välinen siirtymäajan järjestely voisi tehdä prosessista sujuvampaa, vaikkakin tämä vaikuttaa erittäin epävarmalta johtuen Iso-Britannian haluttomuudesta jatkaa minkäänlaista kontribuutiota EU:n budjettiin lukuun ottamatta joitain yksittäisiä ohjelmia. Brexit -sopimuksen sisällön selvittyä tai kariutumisen jälkeen, EU voisi arvioida tilanteen vaikutusta EU:n budjettiin ja kehittää menetelmät tilanteen korjaamiseen. Vaihtoehtona budjettivajeen korjaamiseksi ovat budjettileikkaukset (koheesiopolitiikka tulisi luultavasti kärsimään eniten) ja/tai jäsenvaltioiden maksuosuuksien nostaminen. Molemmat lähestymistavat olisi erittäin vaikea toteuttaa ja niiden tulisi noudattaa tarkkaa strategiaa poliittisten jännitteiden syntymisen estämiseksi ja solidaarisuuden säilyttämiseksi jäsenvaltioiden kesken. Jäsenmaksujen korotus on erittäin haastava lähestymistapa, koska monet jäsenvaltiot, Saksa mukaan lukien, vastustavat jäsenmaksujen korotuksia.

EPC suosittelee neljää mekanismia budjettivajeen korjaamiseksi:

- EU:n ja Iso-Britannian välisen erosopimuksen muoto (tai sen puuttuminen) olisi otettava huomioon budjettivajetta korjattaessa. Näin ollen niiden ohjelmien budjettivajetta, joihin Iso-Britannian ajateltiin osallistuvan, voitaisiin vähentää maan ennustetulla bruttomaksulla.
- EU:n 27 jäsenvaltion tulisi jatkaa aikoinaan Iso-Britannialle sovittujen hyvitysmaksujen maksua EU:n budjettiin. Tämä vähentäisi budjettivajetta 4 prosentilla (6,1 miljardia euroa).

- Budjettileikkauksia voitaisiin tehdä kaikilla osa-alueilla, jotka vastaavat Iso-Britannian suunniteltuja tuloja, mikäli se olisi vielä EU:n jäsen. Vaikka tällainen ratkaisu ei ehkä ole taloudellisesti optimaalinen (esim. tutkimuksen rahoitus vähenisi), se olisi poliittisesti helpompi päätös jäsenvaltioille ja pienentäisi budjettivajetta 5 prosentilla EU:n tuloista (7-7,5 miljardia euroa).
- EU:n tulisi käyttää neuvotteluiden tuloksia tämän hetkisen monivuotisen rahoituskehityksen arvioinnissa. Tämä voisi johtaa mahdollisiin budjettileikkauksiin alemman prioriteetin kategorioissa tai tiettyjen kategorioiden jakamiseen useampaan osaan prioriteetteja noudattaen. Näitä kategorioita voitaisiin tukea jäsenvaltioiden lisämaksuilla korkean prioriteetin aiheiden tukemiseksi. Tämä mahdollistaisi Brexitistä riippumattomien uusien poliittisten prioriteettien ja budjettiprioriteettien asianmukaisen huomioimisen (esim. maahanmuutto ja turvallisuus).

Neuvottelustrategia ja lähtökohdat

EPC järjesti toukokuussa tiedotustilaisuuden huhtikuun lopussa järjestetyn EU:n Brexit -huippukokouksen arviointiin liittyen. Puhumassa olivat Iso-Britannian parlamentin ylähuoneen jäsen ja entinen suurlähettiläs Lord John Kerr sekä EPC:n analyytikko Fabian Zuleeg. Zuleegin mukaan EU:n kannanotto ei yllättänyt; 27 jäsenmaata olivat hyvin yksimielisiä ja selkeitä viestissään EU:n neuvottelustrategiasta. Keskeisimmät neuvotteluaiheet ovat Iso-Britanniassa asuvien EU -kansalaisten oikeudet ja muissa jäsenvaltioissa asuvien brittien oikeudet, "erorahan" suuruus ja Pohjois-Irlannin tilanne. Iso-Britannian lehdistön reaktiot ovat olleet mielenkiintoisia, koska ne ovat olleet jopa yllättyneitä ja vihaisia EU:n vahvasta ja jo moneen kertaan ilmaistusta kannasta Brexit -neuvotteluihin. Isolle-Britannialle on valkenemassa, että EU todella aikoo pysyä "no cherry picking" -kannassaan. Pääministeri Theresa Mayn lausunnot, että kesäkuussa järjestettävät vaalit ja konservatiivien vahva enemmistö takaisivat hänelle vahvan mandaatin ja aseman Brexit -neuvotteluihin, on hämmentävä. Zuleeg tai Lord Kerr eivät allekirjoita tätä väitettä, koska EU:n kanta ei tule muuttumaan vaalien tuloksen johdosta.

Lord Kerr korosti, että Westminsterissa vallitsee edelleen epätietoisuus tulevien neuvotteluiden suhteen. Kukaan ei tiedä ketkä tulevat olemaan keskeiset Brexit -neuvottelijat Lontoossa. Haasteena on löytää uskottavia neuvottelijoita, jotka ymmärtävät EU:ta ja omaavat hyvät suhdeverkostot. Iso-Britannian vaatimus kauppasopimuksen neuvottelemisesta samanaikaisesti eroneuvotteluiden kanssa on myös täysin mahdoton ajatus. Eroneuvotteluiden päättyessä tulee niitä seuraamaan vielä vuosien siirtymävaiheen sopimus ja kauppasopimusneuvottelut, joiden Lord Kerr arvioi kestävän noin neljä vuotta. Lord Kerr arvosteli EU:ta virheestä Brexitin erosummasta puhuttaessa. Hänen mukaansa EU:n ei tulisi puhua suoranaisesti "erosummasta", vaan EU:n tulisi esittää summa hintana tulevan yhteistyön jatkumiselle. Tulevasta yhteistyöstä puhuminen on poliittisesti helpommin myytävissä, kuin menneisiin toimiin perustuvan erosumman vaatiminen. Lord Kerr kumosi myös täysin Mayn ajatuksen, jonka mukaan vahva konservatiivien enemmistö antaisi Maylle vahvemman

neuvotteluaseman EU:n kanssa. EU:n kanta tulee pysymään samana Iso-Britannian vaalituloksesta huolimatta. Lord Kerr uskoo, että mitä suurempi enemmistö Maylla on takanaan, sitä vaikeampaa hänen on myydä heille neuvotteluissa väistämättä eteen tulevia kompromisseja. Kerr ei myöskään usko Iso-Britannian lähtevän EU:sta ilman sopimusta, joka on ollut monien kuten Zuleegin pelko. Hänen mukaansa Westministerissa on tarpeeksi edustajia ja toimijoita, jotka ymmärtävät päätöstä seuraavat valtavat taloudelliset ja yhteiskunnalliset riskit ja varoittaisivat Mayta teon seurauksista.

Brexit ja Energiaunioni

EPC järjesti myös tilaisuuden Brexitin vaikutuksista Energiaunioniin. Professori Leigh Hancher Tilburgin yliopistosta korosti, että vaikka Brexitista puhutaan vahvasti pääministeri Mayn suulla, on useille toimijoille, mahdollisesti myös Maylle, tullut hieman yllätyksenä, että TEUF -sopimuksen lakkaaminen merkitsee luultavimmin myös Euratom -sopimuksen päättymistä. Tällä on merkitystä Iso-Britannian energiamarkkinoille, sillä ydinenergialla on vahva merkitys Iso-Britanniassa. Tällä hetkellä käydään keskustelua tuleeko Iso-Britannia pysymään Euratom -sopimuksen alaisuudessa, mutta asiasta on eriäviä oikeudellisia näkemyksiä. Joskin Euratomista poistuminen vaikuttaa väistämättömältä, mikäli Iso-Britannia haluaa välttää EU:n oikeustuomioistuimet, joka on yksi Mayn lupauksista. Tilalle tuleva järjestely tulisi kehittää hyvin nopeasti Iso-Britannian vahvasta prioriteetista ydinvoimamarkkinoilla. Päästökauppajärjestelmän osalta on mahdollista, että UK jatkaa jatkossa joiltain osin nykyisen mallin toteuttamista. Tosin energiasektori ei ole korkea prioriteetti Iso-Britannialle neuvottelupöydässä. EU tulee jatkossakin painottamaan alueellisen yhteistyön merkitystä energiasektorilla. Myös komission Talvipaketin yhteydessä ensimmäisissä vuodetuissa versioissa painotettiin alueellisen yhteistyön merkitystä energiasektorilla, "yhteistyö kolmansien maiden kanssa". Vaikka teksti ei jäänytkään samaan muotoon, voi olla, että Brexitin myötä kolmansilla mailla viitataan myös Iso-Britanniaan.

Brexfastin vaarat

Tulevia eroneuvotteluita tullaan seuraamaan tiiviisti Isossa-Britanniassa kotimaan politiikan ja tiedotusvälineiden tahoilta. Suurin haaste tulee olemaan EU:n Iso-Britannialta vaatima eromaksu. Summasta on eri arvioita, mutta se tulee olemaan korkea. Tämä tulee olemaan kynnyskysymys Britannian hallitukselle, ja tulee varmasti herättämään vahvoja reaktioita euroskeptisessä tabloidilehdistössä. Toistaiseksi maksua on kuvattu hinnaksi Iso-Britannian pääsystä eurooppalaisille markkinoille eron jälkeen.

Neuvottelupoliittisesta näkökulmasta katsottuna, on erittäin epätodennäköistä, että sopuun päästäisiin ilman minkäänlaista maksua. EU ei tule yksinkertaisesti romuttamaan kaikkia ehtojaan Iso-Britannian vaatimusten edessä. On kuitenkin erittäin epätodennäköistä, että siirtymäajan sopimuksesta tai kauppasopimuksesta aletaan neuvotella ennen kuin erosopimuksessa on tavoitettu jonkinlainen yhteisymmärrys. Tämä

taas lisää polttoainetta eroa innokkaasti kannattavien välille, että nopea poistuminen "Brexfast" on paras vaihtoehto; mikäli et voi päästä pitkäaikaiseen sopimukseen, on parempi erota pikaisesti ja pyrkiä kauppasopimusneuvotteluihin muiden maiden kanssa.

EPC:n Fabian Zuleegin mukaan tällainen eroneuvotteluiden kariutuminen aiheuttaisi kustannuksia myös EU:lle, mutta olisi ennen kaikkea vahingollista Iso-Britannian taloudelle; yritykset kärsivät välittömiä seurauksia, ero johtaisi merkittäviin oikeudenkäynteihin UK:n ja EU:n tuomioistuimissa, ja seurauksena voisi olla maailmanlaajuinen taloudellinen turbulenssi. UK:n uskottavuus kansainvälisten sopimusten allekirjoittajana heikentyisi ja vaarantaisi sen kyvyn käydä kauppaneuvotteluita kolmansien maiden kanssa. Zuleeg pelkää, että hallituksen keskittyessä konservatiivipuolueen yhdessä pitämiseen ja vaalien voittamiseen, kotimaan politiikka saattaa ohittaa taloudellisen päättelykyvyn.

Lisätietoa löytyy EPC:n julkaisuista ja raporteista organisaation [kotisivuilta](#).